Ved generalforsamlingen 2026 fremlægges regnskab og ledelsesberetning for 2025. Begge dele har ligget på By og Lands hjemmesiden www.byogland.dk siden april, hvor bestyrelsen underskrev det revisionspåtegnede regnskab.

Da begivenheder og aktiviteter i 2025 allerede nu kan synes lang tid siden, vil den beretning, der præsenteres på generalforsamlingen i Vejle d. 14. november 2026, også berette om arbejdet frem til samme efterår.

Ledelsesberetning 2025

I 2025 har der været to tydelige spor i arbejdet i By og Land Danmark. Det politiske arbejde er blevet intensiveret og medlemsdialogen er blevet styrket. Dette sideløbende med en sidste uddelingsrunde af projektet samlingskraft, hvilket har sikret et højt aktivitetsniveau i både sekretariatet og den samlede organisation.

2025 har været præget af en række politiske forhold, som har fyldt hos både bestyrelse og sekretariat. I første halvår har særligt sagen om FBB - databasen over fredede og bevaringsværdige bygninger (FBB) – haft højeste prioritet. Allerede i 2024 blev de første tanker, på møder med Slots- og Kulturstyrelsen, om at forny FBB præsenteret. Her blev det også tydeligt, at der var en underliggende plan om at udskille de bevaringsværdige bygninger fra et central, statsligt register. Udsigten til, at der ikke længere skal være et centralt register over alle landets bevaringsværdige bygninger kunne få store konsekvenser for sikringen af bygningskulturen. Både i forhold til krav om klimasikring, i forhold til formidling og i forhold til næsten enhver form for sagsbehandling.
Med afgørende støtte fra Plan- og Klimaudvalget blev der gennem året blevet lagt pres på de forskellige aktører i sagen, og derfor var det positivt, at vi i september modtog nyheden om, at KL overtager opgaven og vil oprette en fælleskommunal database. Det er dog en sag, som fortsat kræver opmærksomhed og pres på aktørerne, og en sag, som By og Land Danmark prioriterer højt. Hvis vi mister et centralt overblik over vores bygningskultur – med fælles standarder – så kan rigtig meget forsvinde under radaren og miste sin beskyttelse.

Også de fredede bygningen var under pres i 2025. En nedsat ekspertgruppe, skulle udarbejde forslag til at forenkle reglerne for vores fredede bygninger, og der blev fra By og Land Danmarks side forberedt reaktioner på de forskellige scenarier. Rapporten kom først i december 2025, og det blev derfor en sag, der for alvor kommer til at fylde i 2026.

På den positive side blev der udpeget 16 nationale kulturmiljøer, og forhåbentlig kan en statslig udpegning ikke blot skabe en større sikkerhed om de unikke miljøer, men også danne forbillede for flere lokalt udpegede kulturmiljøer. Det må tiden vise.

Gennem 2025 er en lang række høringssvar blevet formuleret og fremsendt, bl.a. vedr. ændringer i planloven og EU-direktiv om energieffektivisering af bygningsmassen. Generelt er der et højt niveau af sager, der behandles i sekretariatet, og de følges ofte af et kommunikationsspor, så vores holdninger og mærkesager også kommer bredere ud. Bestyrelsen har også nedsat en politisk-strategisk arbejdsgruppe, der skal kvalificere bestyrelsens og sekretariatets ageren i denne type sager, dette suppleret med at der arbejdes på at styrke netværket til beslutningstagere på Christiansborg.

I begyndelsen af året var der principielle sager som fyldte, herunder den varslede nedrivning af Smidstrupøre – en smuk, men medtaget bevaringsværdig bygning i Hørsholm, hvor byrådet

havde givet nedrivningstilladelse. Desværre er det en tilbagevendende problemstilling, at bygninger, der er udpeget som bevaringsværdige og dermed burde være relativt sikkert beskyttet, får trukket tæppet væk under sig, når byrødderne behandler nedrivningsansøgninger. Det er ofte sager, som By og Land går ind i, for at fastholde presset på kommunerne for at bevare den lokale bygningskultur.

I 2025 blev to af de bygninger, som By og Land Danmark har indsendt fredningsforslag på fredet. Det drejede sig om Entreprenørskolen i Ebeltoft samt Kalundborg Radiostation. Mens Entreprenørskolen er en sag, der har været den del år undervejs, er det andet forslag relativt hurtigt sagsbehandlet. Ydermere er begge to en del af nyere tids bygningskultur, som efterhånden begynder af finde indpas på fredningslisterne.

En række betydningsfulde haver blev også udpeget i 2025, herunder Kolding gamle Kirkegård, Munke Mose på Fyn og en smuk køkkenhave i Ålsgårde. Der er Udvalget for Have- og Landskabskultur, der står bag initiativet og udpegningerne sker ved arrangementer, der trækker både en del bevågenhed og deltagere.

Året igennem har By og Land Danmark deltaget i debatter, møder, og i forskellige fora, der giver vores mærkesager synlighed. Der skrives debatindlæg, nyhedsbreve og stilles op til radio og tv-interviews. Det er en prioriteret det af foreningens arbejde at komme ud og blive en del af den offentlige debat.

Også en tættere dialog med medlemmer blev prioriteret i 2025. Ønsket om dialog var afsættet for en ERFA-gruppe, bestående af 9 medlemmer – personlige og foreningsmedlemmer – som gennem 2025 mødtes online tre gange for at drøfte forskellige temaer; det lokale behov, det nationale behov og ønskerne om mere samarbejde. Drøftelserne indgår i det indledende strategiarbejde for 2027 og frem, som bestyrelsen har igangsat. Det har været tydeligt, at medlemmer inspirerer hinanden, bl.a. med medlemsaktiviteter og lokalpolitisk arbejde. Det var også meget tydeligt på møderne, at der er et stort ønske og behov for at mødes på tværs af kommunegrænserne og sparre og udveksle erfaringer. Netop dette har vi også kunne opleve i de temamøder om "Planloven i kommunalvalget" som Plan- og Klimaudvalget afholdt to gange i 2025. Der var og er stor interesse og behov for at mødes, udveksle erfaringer og blive klædt bedre på til det lokale arbejde. Bestyrelsen planlægger derfor, at vi fra 2026 for alvor får gang i de regionale møder.

Årsudflugten, der i 2025 gik til Varde, var igen en succes med masser af deltagere, spændende besigtigelser og hyggeligt samvær. Og By og Land Danmark gav i begyndelsen af året medlemmerne mulighed for at deltage i et særligt arrangement på Københavns Museum, der for et par år siden åbnede i det gamle, fine Overformynderi. Også i Aarhus blev der holdt medlemsarrangement, denne gang med fokus på Parcelhuset, i samarbejde med Arkitektforeningen Østjylland.

Endelig var der igen mulighed for at deltage i en medlemsrejse, der i 2025 gik til Wien, hvor medlemmerne over fem dage kunne opleve kejserbyens fantastiske bygninger og strukturer.

Fra bestyrelsen skal der lyde en stor tak til at de frivillige, som har været med til at arrangere oplevelserne.

Organisatorisk har der været holdt møder mellem bestyrelse og formændene for de fire udvalg for at drøfte, hvordan samarbejdet kan styrkes, ligesom formænd og udvalgsmedlemmer deltog i bestyrelsens planlægningsseminar, med aftale om, at samarbejdet og dialogen skal være tættere fremover. Det var et af de emner, som vi drøftede i vedtægtsforslagene på sidste års generalforsamling, og det har været og er en prioritet for bestyrelsen af finde en struktur for samarbejdet, som hænger sammen for alle.

By og Land Danmark er en kompleks organisation selvom vi ikke er så store. Der er mange samarbejdspartnere og mange dagsordner, og det er vigtigt, at organisationen har samme retning og prioritering hele vejen rundt. I september var bestyrelsen derfor sammen med udvalg på seminar for at drøfte nogle af vores overordnede prioriteringer og mærkesager for de kommende år.
Bestyrelsen vil fremover være tydeligere i sin kommunikation og prioritering, at vi arbejder med bevaring som samlende overskrift. Bevaring rummer både fredninger, oplysningsarbejde, planlægning og sikring på flere niveauer, er det, som binder alle vores indsatser sammen. Og det skal være en tydeligere fortælling. Det politiske arbejde ser også ud til at få en højere prioritering i tiden fremover. Både i konkrete sager, hvor vi skal markere vores holdninger tydeligt, men også i opbygningen af et politisk netværk, som kan bruges til at bringe vores mærkesager frem.

I 2025 var bestyrelsesmedlem Anne Midtgaard Jønsson på orlov. I stedet indtrådte 1. suppleant Jesper Hermansen i bestyrelsen. Ved generalforsamlingen i november udtrådte Anne M. Jønsson, Jens Aaberg og samt Lola Wøhlk Hansen. I deres sted indtrådte Gitte Frank Andresen, Jesper Hermansen og Fay Mitchell Nielsen i bestyrelsen, mens Søren Nellemann og Henriette Ejstrup blev valgt som suppleanter.

I foråret 2025 valgte vores regnskabsmedarbejder Jan Hansen at opsige sin stilling og i stedet blev Sofie Myschetzky ansat til opgaven

Kort inden 2025 blev til 2026 udgav Kulturministeriet de anbefalinger, som en nedsat ekspertgruppe, havde formulering i forhold til en såkaldt forenkling af bygningsfredningsloven. Vi havde med bekymring fuldt arbejdet og anbefalingerne var på flere områder dybt problematiske i forhold til en fremtidig sikring af de fredede bygninger. 2026 blev derfor indledt med en række tiltag, som skulle sikre opmærksomhed, både fra offentligheden og politisk side, samt lægge pres på ministeren for at skrotte anbefalingerne. By og Land Danmark er bestemt ikke imod en justering af lovgivningen, med må reagere kraftigt, når der er fare for bevaringen. Folketingsvalget blev dog udskrevet førend det kom så vidt og et nyt regeringsgrundlag peger i en anden retning og med større fokus på bevaring. Som landsorganisation opretholder vi dog vores pres, herunder dialog med ministeren og tæt samarbejde med andre aktører på området.

Bevaring, bl.a. gennem fredninger, folkeoplysning, planlægning er det overordnede formål for By og Land Danmark. Gennem 2026 er der derfor blevet arbejdet med både det lange seje træk i kraft af bl.a. høringssvar, debatindlæg, foredrag og fredninger. Flere enkeltsager, som f.eks. Palads i København og nedrivningen af Arne Jacobsens klubhus i Gentofte kunne bruges som løftestang for den vigtige debat om, hvorfor vi skal bevare bygningerne omkring os. Nogle af de store fredningsforslag fra årene forinden – Svanemøllеværket og Kalundborg Radiostation blev afvist, hvilket understregede en fortsat insisteren på, at fredninger er nødvendige, også når det er besværligt for ejer og kommercielle interesser. By og Land Danmark klagede over begge afgørelser, men desværre uden effekt og hvad der kunne have været en vigtig fredning til at fortælle om Danmarks infrastruktur, energiforsyning og nordiske forbindelser, blev tabt.
Det er desværre ofte situationen, når vi strækker os ud over enkeltbyggeriet. Ikke desto mindre var der grund til at glædes over de fredningsforslag, der kom igennem, bl.a. Lægeboligen i Tommerup, en Arne Jacobsen villa i Holte, og Dambæks Hus i Præstø. Og en række nye fredningsforslag blev udarbejdet og fremsendt til Slots- og Kulturstyrelsen, flot fordelt over hele landet og også for den grønne kulturarv. Alle forslag og sager formidles på de sociale medier og på hjemmesiden.

I 2026 blev det også tid til de første netværksmøder for medlemmerne, i Roskilde og Horsens, hvilket forhåbentlig kan blive starten på en ny måde at mødes på og et godt supplement til temamøder og kursusdage, som der også er plads til i kalenderen. Gennem 2026 var sekretariat

og bestyrelse ude til arrangementer og debatter i hele landet Fra Aabenraa og Viborg, til Lyngby og norske Fredrikstad. Det er højt prioriteret at komme ud og være med til at sætte dagsorden og skabe interesse for vores mærkesager og overalt møder vi heldigvis også stor interesse.

På de indre linjer blev der brugt tid til at formulere vores nye strategi for de kommende års arbejde, samt ikke mindst en strategi for, hvordan vi vil arbejde med bevaring, hvad der er vigtigst og hvor de største udfordringer er. Strategierne vil blive udfoldet på generalforsamlingen i 2026 – og i de efterfølgende måneder.

Regnskabsmedarbejder Sofie Mychetzky valgte af opsige sin stilling i februar 2026 og Alma Ducheyne blev ansat til opgaven.